

Predmet C-392/21

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

24. lipnja 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Curtea de Apel Cluj (Rumunjska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

12. travnja 2021.

Žalitelj – tužitelj:

TJ

Druga stranka u žalbenom postupku – tuženik:

Inspectoratul General pentru Imigrări

Predmet glavnog postupka

Žalba koju je žalitelj – tužitelj, odnosno osoba TJ, u kontradiktornom postupku s drugom strankom u žalbenom postupku – tuženikom, odnosno Inspectoratulom General pentru Imigrări (Opći inspektorat za imigraciju, Rumunjska), podnijela protiv presude u građanskom postupku koju je donio Tribunalul Cluj (Viši sud u Cluju, Rumunjska) u upravnom i poreznom sporu koji se odnosi na stalne zaposlenike u javnom sektoru

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

U skladu s člankom 267. UFEU-a traži se tumačenje članka 9. Direktive Vijeća 90/270/EEZ od 29. svibnja 1990. o minimalnim zahtjevima u pogledu sigurnosti i zaštite zdravlja pri radu sa zaslonima

Prethodna pitanja

„1. Treba li izraz ‚posebno korektivno pomagalo‘ iz članka 9. Direktive Vijeća 90/270/EEZ od 29. svibnja 1990. o minimalnim zahtjevima u pogledu sigurnosti i zaštite zdravlja pri radu sa zaslonima tumačiti na način da taj izraz ne može obuhvaćati dioptrijske naočale?

2. Treba li pod izrazom ‚posebno korektivno pomagalo‘ iz članka 9. Direktive Vijeća 90/270/EEZ podrazumijevati samo pomagalo koje se isključivo upotrebljava za radnom stanicom ili prilikom obavljanja radnih zadataka?

3. Odnosi li se obveza opremanja posebnim korektivnim pomagalom, koja se propisuje člankom 9. Direktive Vijeća 90/270/EEZ, isključivo na to da to pomagalo treba kupiti poslodavac ili se ta obveza može tumačiti široko, odnosno na način da obuhvaća i slučaj u kojem poslodavac preuzima potrebne troškove koje je snosio radnik kako bi pribavio pomagalo?

4. Je li u skladu s člankom 9. Direktive Vijeća 90/270/EEZ to da poslodavac pokrije te troškove u obliku općenitog povećanja plaće, koje se trajno isplaćuje na ime „povećanja zbog posebno teških uvjeta rada?“

Navedene odredbe prava Unije

Članak 9. Direktive Vijeća 90/270/EEZ od 29. svibnja 1990. o minimalnim zahtjevima u pogledu sigurnosti i zaštite zdravlja pri radu sa zaslonima

Navedene nacionalne odredbe

Hotărârea Guvernului nr. 1028/2006, privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă referitoare la utilizarea echipamentelor cu ecran de vizualizare (Uredba Vlade br. 1028/2006 o utvrđivanju minimalnih zahtjeva u pogledu sigurnosti i zaštite zdravlja pri radu sa zaslonima, u daljnjem tekstu: Uredba Vlade), na temelju koje je Direktiva 90/270 prenesena u rumunjsko nacionalno pravo

„Članak 12.

Radnici imaju pravo na odgovarajući test očiju i vida koji provodi za to osposobljena osoba:

- a) prije početka rada pri zaslonu posjetom liječniku prilikom zapošljavanja;
- b) nakon toga u redovitim razmacima;
- c) u slučaju teškoća s vidom koje mogu biti posljedica rada pri zaslonu.

Članak 13.

Radnici imaju pravo na oftalmološki pregled ako nalazi testa iz članka 12. pokažu da je to potrebno.

Članak 14.

Ako nalazi testa iz članka 12. ili pregleda iz članka 13. pokažu da je to potrebno i ako se ne mogu koristiti uobičajena korektivna pomagala, radnike se mora opremiti posebnim odgovarajućim korektivnim pomagalima za predmetni rad.

Članak 15.

Mjere poduzete u skladu s člancima 12. do 14. ne mogu ni u kojem slučaju obuhvaćati dodatne financijske troškove za radnike”.

Legea nr. 319/2006, privind securitatea și sănătatea în muncă (Zakon br. 319/2006 u pogledu sigurnosti i zaštite na radu), u čijem se članku 5. točki (j) utvrđuje da „osobna zaštitna oprema” znači „sva oprema namijenjena nošenju ili držanju od strane radnika kako bi ga zaštitila od jedne ili više opasnosti koje bi mogle ugroziti njegovu sigurnost i zdravlje na radu te bilo koji dodatak ili dodatnu opremu namijenjenu postizanju ovog cilja”.

Kratki pregled činjeničnog stanja i glavnog postupka

- 1 Aktom koji je 19. lipnja 2020. podnesen Tribunalulu Cluj (Viši sud u Cluju) tužitelj, odnosno osoba TJ, podnijela je tužbu protiv tuženika, odnosno Općeg inspektorata za imigraciju, pri čemu je od suda tražila da tuženiku naloži plaćanje iznosa od 2629 rumunjskih leja, što je protuvrijednost posebnog korektivnog pomagala za vid i fiskalnih računa koji se odnose na troškove dioptrijskih naočala, leća, okvira za naočale i izradu.
- 2 Tužitelj je naveo da je zaposlen u Općem inspektoratu za imigraciju, odnosno službi za emigraciju u pokrajini Cluj, i da je bio primoran, s obzirom na svoje dužnosti, obavljati rad s opremom povezanom sa zaslonima, koji je uključivao sljedeće dodatne faktore rizika: isprekidano osvjetljenje, nedostatak prirodnog svjetla, pretjerano neuropsihološko opterećenje i smanjenje oštine vida.
- 3 Tužitelj je smatrao da su sve te okolnosti dovele do izraženog pogoršanja njegova vida, što je na preporuku liječnika specijalista zahtijevalo zamjenu njegovih dioptrijskih naočala zbog promjene dioptrije i zbog dijagnoze slabijeg oblika dalekovidnosti i prezbiopije.
- 4 Tužitelj je naveo da te troškove ne pokriva nacionalni sustav socijalne zaštite, ali da je Uredbom Vlade br. 1028/2006 u nacionalno pravo prenesena Direktiva 90/270, kojom se propisuje da je svaki radnik koji se stalno koristi zaslonom kao važnim sredstvom u uobičajenom radu izložen opasnosti od problema s vidom i moždanim opterećenjima. Tužitelj je smatrao da je cilj članka 15. Uredbe Vlade br. 1028/2006 osigurati da radnici ne snose financijske troškove uzrokovane

prevencijom i liječenjem nedostataka profesionalne prirode koji su nastali tijekom predmetnog rada, kao što je pogoršanje vida. Tražio je da poslodavac preuzme troškove naočala, ali je dobio odgovor u kojem je to odbijeno.

- 5 U svoju obranu tuženik je tvrdio da tužitelj nije dostavio dokaz da se njegovi problemi s vidom ne mogu otkloniti upotrebom uobičajenih očnih pomagala i da je zakonodavac propisao da se radnike mora opremiti posebnim korektivnim pomagalom za vid, a ne da moraju dobiti povrat vrijednosti tih pomagala.
- 6 Tribunalul Cluj (Viši sud u Cluju) odbio je tužiteljev zahtjev, pri čemu je presudio da se, u skladu s člankom 14. Uredbe Vlade br. 1028/2006 u slučaju kad je potrebno upotrebljavati posebna korektivna pomagala, radnike mora opremiti navedenim pomagalima, a ne da im se moraju nadoknaditi troškovi za ta pomagala.
- 7 Žalitelj je podnio žalbu protiv te presude sudu koji je uputio zahtjev, odnosno Curtei de Apel Cluj (Žalbeni sud u Cluju, Rumunjska).
- 8 Žalitelj, odnosno tužitelj, zahtijevao je pred žalbenim sudom da se na temelju članka 267. UFEU-a pred Sudom Europske unije pokrene postupak za prethodnu odluku u pogledu tumačenja članka 9. Direktive 90/270.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 9 U obrazloženju svoje žalbe žalitelj, odnosno tužitelj, smatrao je da se tekstom članka 14. Uredbe Vlade br. 1028/2006 propisuje da se radnike mora opremiti posebnim korektivnim pomagalima a da pritom ne određuje ograničenja u pogledu načina na koji se to ostvaruje. Žalitelj je smatrao da se u tekstu pravnog pravila koji je relevantan u ovom slučaju izričito ne navodi način na koji treba provesti opremanje tim pomagalima.
- 10 Također je naveo da se obratio tuženiku kako bi zatražio informacije o financijskim pokrićima koja su potrebna za ispunjenje obveze u pogledu opremanja posebnim korektivnim pomagalima i da mu je odgovoreno da ne postoji nikakav poseban proračun za pokrivanje tih troškova, pri čemu ga je tuženik uputio na tekst zakona u kojem se propisuje povećanje od 10 % u slučaju posebno teških uvjeta rada.
- 11 Žalitelj, odnosno tužitelj smatra da je tumačenje članka 9. Direktive potrebno za rješavanje spora i da izraz „posebno korektivno pomagalo” treba ujednačeno tumačiti na razini Europske unije, tim više što ni Direktiva nije dovoljno jasna u pogledu tog izraza. Prema njegovu mišljenju, valja utvrditi obuhvaća li taj izraz i dioptrijske naočale koje se upotrebljavaju za zaslonom i treba li to posebno korektivno pomagalo isključivo upotrebljavati za radnom stanicom ili se to pomagalo može upotrebljavati i u okviru drugih aktivnosti u slobodno vrijeme. Žalitelj također smatra da je potrebno ujednačeno tumačenje i u pogledu načina

pokrića tih troškova, odnosno je li to način da te troškove preuzima poslodavac ili isključivo način da poslodavac kupuje ta pomagala.

- 12 Žalitelj, odnosno tužitelj smatra da ne postoji nacionalna praksa koja bi bila dovoljna u tim okolnostima, da Sudu nikad nisu podnesena takva prethodna pitanja i da se pojmovi različito tumače na razini država Europske unije.
- 13 Druga stranka u žalbenom postupku, odnosno tuženik zahtijeva da se odbije zahtjev za upućivanje zahtjeva za prethodnu odluku Sudu, s obzirom na to da je Curtea de Apel Cluj (Žalbeni sud u Cluju) presudom u građanskom postupku br. 1009/2017 odlučila u smislu da se izraz posebnog korektivnog pomagala odnosi na pomagalo koje je potrebno radniku, koje se isključivo upotrebljava za radnom stanicom za korištenje određenim uređajem ili alatom kako bi se taj radnik zaštitio od djelovanja nepovoljnih, opasnih ili štetnih čimbenika. Budući da dioptrijske naočale nisu korektivno pomagalo koje se isključivo upotrebljava za radnom stanicom, nego i u svakodnevnom životu, druga stranka u žalbenom postupku, odnosno tuženik, smatra da se dioptrijske naočale ne mogu izjednačiti s posebnim korektivnim pomagalom u smislu članka 14. Uredbe Vlade br. 1028/2006.
- 14 Točno je da ne postoji zakonska definicija posebnog korektivnog pomagala, ali značajke te vrste pomagala treba osobito strogo odrediti upravo kako bi se to pomagalo razlikovalo od uobičajenog korektivnog pomagala, što je kategorija kojom su zapravo obuhvaćene dioptrijske naočale. Sama okolnost da se potreba nošenja dioptrijskih naočala javila nakon liječničkog pregleda medicine rada ne može biti dovoljna kako bi se ta vrsta pomagala smatrala „posebnim” u smislu odredbi članka 14. Uredbe Vlade br. 1028/2006.
- 15 Još jedan argument u tom smislu jest i definicija koja se za pojam osobne zaštitne opreme utvrđuje u skladu s člankom 5. točkom (j) Zakona br. 319/2006 u pogledu sigurnosti i zaštite na radu. Stoga se posebnim korektivnim pomagalom može smatrati samo pomagalo koje je usko povezano s obavljanjem rada za radnom stanicom.

Kratki pregled obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 16 Budući da u Direktivi ne postoji definicija posebnih korektivnih pomagala i uobičajenih korektivnih pomagala, sud koji je uputio zahtjev smatra da sud ne može ocijeniti koja pomagala predstavljaju posebna korektivna pomagala za vid koja se mogu obuhvatiti kategorijom pomagala kojima poslodavac mora opremiti radnike. Stoga valja utvrditi može li izraz obuhvaćati dioptrijske naočale.
- 17 Taj sud također smatra korisnim pojasniti pitanje je li posebno korektivno pomagalo za vid iz članka 9. Direktive 90/270 nešto što isključivo treba upotrebljavati za radnom stanicom ili prilikom obavljanja radnih zadataka ili se to pomagalo može upotrebljavati i izvan navedene radne stanice.

- 18 Poteškoća u pogledu tumačenja proizlazi iz činjenice da se u Direktivi 90/270 upućuje na prava radnika i obveze poslodavaca s obzirom na rezultate oftamološkog pregleda koji se obavlja na početku i tijekom odvijanja radnog odnosa. Slijedom toga, moguće tumačenje bilo bi da, u dijelu u kojem se člankom 9. Direktive uređuje jedan aspekt radnog odnosa, korekcijsko pomagalo kojim se opremaju radnici uvijek treba biti povezano s radnim odnosima, zbog čega se to pomagalo mora isključivo upotrebljavati za radnom stanicom. Suprotno tomu, postoje korekcijska pomagala za vid, kao što su dioptrijske naočale (o kojima je riječ u ovom slučaju), koja se upotrebljavaju i za radnom stanicom i izvan nje. Slijedom toga, može se smatrati da je relevantan element činjenica da se korektivno pomagalo upotrebljava za radnom stanicom, pri čemu nije važno to što se to pomagalo upotrebljava i i.
- 19 Još jedan aspekt koji je relevantan u ovom slučaju povezan je s obvezom koja se, na temelju članka 9. Direktive 90/270, propisuje poslodavcu i koja se odnosi na to da on radnike mora opremiti posebnim korektivnim pomagalima i osloboditi ih pripadajućih troškova. S jedne strane, Direktiva se izričito odnosi samo na to da poslodavac radnike mora opremiti korektivnim pomagalima za vid, ali, s druge strane, isti rezultat može se postići i ako poslodavac snosi iznos cijene korektivnog pomagala koje je kupio radnik. Prednost potonjeg slučaja jest i to da se radniku omogućuje da pravodobno poduzme mjere koje su potrebne kako bi korigirao svoj vid a da pritom ne mora čekati da poslodavac djeluje u tom pogledu, s obzirom na to da naknadno ima pravo od poslodavca zahtijevati povrat.
- 20 Naposljetku, u ovom slučaju postavlja se pitanje može li se smatrati da je obveza da se osiguraju posebna korektivna pomagala za vid ispunjena odobrenjem povećanja plaće zbog uvjeta rada. Naime, činjenica da poslodavac osigurava takva pomagala pretpostavlja to da poslodavac snosi pripadajuće troškove ili, ako se to može ostvariti povratom iznosa cijene pomagala koje je kupio radnik, da poslodavac radniku isplaćuje novčani iznos. U slučaju u kojem se radniku isplaćuje veća plaća zbog uvjeta rada u kojima se pretpostavlja da je došlo do pogoršanja vida, postavlja se pitanje izuzima li se poslodavac zbog toga iz obveze da osigura korektivno pomagalo za vid.